

N:o 137.

Af herr friherre W. von Schwerin, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om byggande och underhåll af Långebro vid Christianstad samt om beviljande af statsbidrag till förräntning och amortering af nuvarande brointressenters skuld.

Då enväldskonungen Christian IV anlade fästningen och staden Christianstad åtog sig, genom någon slags »frivillig» öfverenskomelse, sju härad i Skåne, Gärds, Albo, Villands, Östra Göinge, Vestra Göinge, Frosta och Listers, i hvilket sistnämndas ställe sedermera på något icke fullt utredt sätt insattes Färs härad, att bygga och underhålla en träbro (*Långebro*) alldeles omedelbart invid stadens portar öfver Helgeå, som här skiljer Gärds härad från stadens område.

Den likaledes enväldige Carl XI förnyade detta åliggande för landsbygden, fastän han, på den tid han aktade nedlägga fästningen, i ett kongl. bref af den 4 september 1680 yttrar, att »staden, kyrkan och Långebro» i Christianstad »underhållas af Borgerskapet».

Man synes hafva ansett fästningen af så stor betydelse för de nyss eröfrade provinserna, att denna skattegård var i dessa sjelfrådighetens tider helt naturlig.

Genom kongl. bref år 1726 ålades de sju häradena att bidraga med ett bestämdt belopp af 3 daler s. m. per mantal till byggandet af den nya bro, som då på statens föranstaltande uppfördes i den gamla och odugligas ställe, samt att årligen bidraga till underhållet med 2 öre s. m. per mantal. Detta allt därför att fästningen fortfarande ansågs af stor vigt för orten, och den då ännu obetydliga staden väl icke mägtade underhålla den enda bro, som förband den med motsatta stranden.

Då för vid pass fyratio år sedan bron åter behöfde ombyggas,

och fråga uppstod att i stället anlägga en dyrbar jernbro på stenpelare, sökte en del af häradena att blifva fria från detta onus, som hotade att blifva tyngre och tyngre, förmenande, att, som fästningen nu vore nedlagd, deras skyldighet, om sådan någonsin lagligen funnits, upphört, men icke förty ålades efter långvariga tvister de sju häradena genom kongl. resolution den 10 augusti 1858 att bygga den nya bron och den framdeles underhålla.

Utan att ingå i vidlyftiga detaljer må det anföras, att ett af de tyngst vägande skälen, hvarför befrielse icke kunde vinnas, nog var det, att Vendes artilleri med förråd och depoter fortfarande fanns kvar i staden och alltså en stark bro derstädes nödvändig.

Enligt författningarna skall staten både bygga och underhålla broar för militära ändamål.

Att staten dock ansåg sig hafva skyldigheter här vid lag framgår deraf att, enligt kongl. proposition vid 1853—54 års riksdag, 50,000 kronor beviljades som statsanslag och 100,000 kronor som statslån till Långebro. Detta statslån är nu till fullo guldett.

Bron blef byggd, men trots statens ofvannämnda hjälp hafva här till måst årligen utdebiteras 6 kronor per mantal i de sju byggnadsskyldiga förklarade häradena.

Till följd af vissa oregelbundenheter och bristande kontroll af dem, som varit satta att öfver bron och dess ekonomi hafva tillsyn, hafva till och med betydliga förluster uppstått, och föga utsigt finnes till minskning af denna tunga, för så vidt den återstående skulden inom icke allt för aflägsen framtid skall gäldas. Då kanske dessutom snart nog fråga kan uppstå om dyrbara ändringar i denna bro, som, sedan icke mindre än sex jernbanor utmynna i Christianstad, endast är till nytta för sjelfva staden, hvilken redan har en i rask utveckling stadd förstad på andra sidan ån, och den allra närmaste trakten, äro alla utsigter för att denna egendomliga pålaga öfvergår till ett slags grundskatt för de sju häradena.

Under det sjelfva staden Christianstad, enligt sina privilegier, hvilka dock gäfvos den såsom alldeles nyanlagd och besvärad med bördan af att vara en fästning, icke bidrager till bron, utgår ensamt från Färs och Frosta fögderi i Malmöhus län, från hvilket kanske på flera år icke ett fordon begagnat bron, denna skatt med icke mindre än 3,801 kronor om året och detta till en bro, som ligger invid, för att icke säga uti, ett annat läns residensstad.

Jag har ansett, att på en tid, då orättvisa bördor alltmera aflyftas och föräldrade privilegier afskaffas, denna sak borde till Riksdagens

behjertande framläggas, viss derom, att, då uppmärksamheten på missförhållandet, som aldrig utan statens mellankomst synes kunna afhjelpas, en gång blifvit fäst, enhvar skall finna sig manad att verka för åstadkommande af en rättvis grund för brobyggnadsskyldigheten och en snar afveckling af brointressenternas oförskylda svårigheter.

Under anhållan om att till vederbörligt utskott få inlemna saken rörande tillgängliga handlingar, tillåter jag mig hemställa:

att Riksdagen behagade besluta underdånig skrifvelse, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, hvarigenom skyldigheten att bygga och underhålla Långebro invid Christianstad öfver Helgeå bragtes i öfverensstämmelse med de i nu gällande lag och författningar stadgade grunder;

att ett anslag af 6,000 kronor om året ställes till disposition af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län eller annan lämplig myndighet, för att användas till förräntning och amortering af brointressenternas skuld; samt

att, om detta bifalles, i skrifvelsen till Kongl. Maj:t inryckes, att Kongl. Maj:t täcktes förordna allmänt ombud att deltaga i årliga revisionen af brons räkenskaper och afgifva berättelse om huru anslaget användts.

Stockholm den 27 januari 1890.

Werner G. von Schwerin
för Frosta härad.

Häruti instämmer

Nils Nilsson,
Skärhus.
